

POSTANOWIENIE

Dnia 23 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z wniosku "Z." spółka jawna z siedzibą w B. poprzednio "R." Spółka
Jawna

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w P.

o podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie wypadkowe,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 23 czerwca 2020 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 3 października 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy
kwotę 1800 (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu
kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) wyrokiem z dnia 3 października 2018 r., po rozpoznaniu apelacji „R.” Spółki Jawnej (dalej jako płatnik składek), zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w P. z dnia 26 kwietnia 2017 r. oraz sześć poprzedzających go decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w P. z dnia 17 sierpnia 2016 r., wydanych na podstawie art. 34 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 1205, dalej jako ustawa wypadkowa) oraz art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13

października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 266), podwyższających o 50% stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe obowiązującą płatnika składek za okresy wskazane w decyzjach, obejmujące lata 2011 – 2017 w ten sposób, że stwierdził brak podstaw do podwyższenia stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe za okresy wskazane w decyzjach.

W motywach orzeczenia Sąd Apelacyjny podniósł, że brak było podstaw do podwyższenia stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe za okresy podane w decyzjach. Stosownie bowiem do art. 31 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu poprawy otoczenia prawnego przedsiębiorców (Dz.U. z 2016 r., poz. 2255, dalej jako nowelizacja), w sprawie ma zastosowanie art. 34 ustawy wypadkowej w znowelizowanym brzmieniu, jako do sprawy wszczętej i niezakończonej przed dniem wejścia w życie nowelizacji, tj. przed dniem 1 kwietnia 2017 r. Według znowelizowanego brzmienia art. 34 ustawy wypadkowej „Zakład ustala, w drodze decyzji, stopę procentową składki na ubezpieczenie wypadkowe na cały rok składkowy w wysokości 150% stopy procentowej ustalonej na podstawie prawidłowych danych, jeżeli płatnik składek nie przekaże informacji, o której mowa w art. 31 ust. 6, albo korekty tej informacji w terminie 14 dni od otrzymania wezwania Zakładu, a stopa procentowa ustalona na podstawie nieprawidłowych danych przekazanych przez płatnika składek lub wykazywana przez płatnika składek w dokumentach rozliczeniowych była zaniżona w stosunku do ustalonej na podstawie prawidłowych danych”. Zastosowanie art. 34 ust. 1 ustawy wypadkowej w brzmieniu nadanym nowelizacją oznacza, że w rozpoznawanej sprawie nie powstały warunki do zastosowania sankcji podwyższenia stopy procentowej. Płatnik składek przekazał bowiem informacje, o których mowa w art. 31 ust. 6 ustawy wypadkowej oraz dokonał ich korekty jeszcze przed jakimkolwiek wezwaniem organu rentowego. Wobec tego nie wystąpiły przesłanki podwyższenia stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w całości został zaskarżony skargą kasacyjną przez organ rentowy, który domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenia co do istoty sprawy przez zmianę wyroku Sądu Apelacyjnego i oddalenie apelacji, ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i

przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz zasądzenia od płatnika składek kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za postępowanie przed Sądem drugiej instancji i Sądem Najwyższym, a także zasądzenia zwrotu zapłaconych przez skarżącego kosztów procesu zasądzonych przez Sąd Apelacyjny w pkt 2 wyroku w kwocie 3.630 zł (postanowienie o uzupełnieniu zaskarżonego wyroku z dnia 14 listopada 2018 r.).

Skargę kasacyjną oparto na obu podstawach z art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., zarzucając naruszenie: - art. 34 ust. 1 ustawy wypadkowej w brzmieniu sprzed nowelizacji, przez jego niezastosowanie, a zastosowanie tego przepisu w znowelizowanym brzmieniu obowiązującym w dniu zamknięcia rozprawy, nieobowiązującym w dniu wydawania zaskarżonej decyzji, zmienionym w art. 14 nowelizacji, która w dniu wydawania zaskarżonej decyzji jeszcze nie była w ogóle uchwalona, - art. 31 nowelizacji, przez jego uwzględnienie, mimo że nie powinien on być zastosowany w sprawie bowiem skarżący wydał decyzję ostateczną przed jego wejściem w życie, wobec czego postępowanie w tej sprawie zakończyło się przed wejściem w życie tego przepisu, który nakazuje do postępowań w sprawach, o których mowa w art. 34 ustawy wypadkowej, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie nowelizacji, stosować art. 34 ustawy wypadkowej w brzmieniu nadanym nowelizacją; - art. 316 § 1 k.p.c., przez jego zastosowanie w sytuacji, gdy nie powinien być zastosowany bowiem sąd ubezpieczeń społecznych ocenia legalność decyzji organu rentowego według stanu rzeczy istniejącego w chwili jej wydania, co wynika z istoty postępowania w sprawach ubezpieczeniowych, w którym sąd dokonuje kontroli wyłącznie tych rozstrzygnięć o prawach i obowiązkach stron stosunku ubezpieczenia społecznego, które zostały uprzednio podjęte przez organ rentowy.

Zdaniem skarżącego w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne - czy w świetle art. 31 nowelizacji, który wszedł w życie już po wydaniu zaskarżonej decyzji i art. 316 § 1 k.p.c., w związku z orzecznictwem wskazującym na regułę, że w zakresie ubezpieczeń społecznych sąd ubezpieczeń społecznych ocenia legalność decyzji organu rentowego według stanu rzeczy istniejącego w chwili jej wydania, określenie użyte w art. 31 nowelizacji, że do spraw „wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się art. 34

ustawy zmienianej w art. 14, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą” należy rozumieć postępowanie wszczęte i niezakończone w zakresie postępowania przed organem rentowym czy też rozciąga się to również na postępowanie sądowe wszczęte na skutek odwołania od decyzji wydanej przed wejściem w życie tej zmiany. Innymi słowy, czy art. 31 nowelizacji w odniesieniu do niniejszej sprawy należy odnosić tylko do postępowania prowadzonego przez organ rentowy, czy także do postępowania sądowego jako kontrolnego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną płatnik składek wniósł o odrzucenie skargi kasacyjnej, z uwagi na regulację zawartą w art. 398² § 1 k.p.c., ewentualnie o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania oraz zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz kosztów postępowania skargowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane, i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego por. postanowienia Sądu Najwyższego: z

dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz.158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51; z dnia 10 stycznia 2012 r., I UK 305/11, LEX nr 1215784; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z dnia 14 kwietnia 2015 r., II PK 217/14, LEX nr 678073; z dnia 28 października 2015 r., I PK 17/15, LEX nr 2021940; z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999).

Problem przedstawiony jako istotne zagadnienie prawne nie może też sprowadzać się do zwykłej wykładni i stosowania prawa ani sprowadzać się do wątpliwości skarżącego odnośnie do prawidłowości rozstrzygnięcia jego indywidualnej sprawy. Zatem rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego lub wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575). Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest ponadto zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. W konsekwencji nie można uznać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeśli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii przedstawianej w skardze i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5; z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578).

Sumując powyższe, przedstawione w skardze „zagadnienie prawne” nie ma rangi istotnego zagadnienia prawnego, gdyż sformułowana w nim kwestia nie

wykracza poza zwykłą wykładnię prawa, której można wymagać od prawnika. Zwykła wykładnia prawa nie stanowi podstawy przedsądu. Znaczenie ma dopiero kwalifikowana potrzeba wykładni przepisów, a więc wynikająca z poważnych wątpliwości w wykładni lub rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Godzi się także nadmienić, że Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie wypowiadał się już odnośnie do zasad działania nowej ustawy w związku z art. 316 k.p.c. na etapie sądowego postępowania odwoławczego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. Między innymi w wyrokach z dnia 25 lutego 2013 r., III UK 57/12 (OSNP 2014 nr 1, poz. 10) oraz z dnia 20 maja 2011 r., II UK 349/10 (LEX nr 901607), przyjęto, że art. 7 ustawy z dnia 12 lutego 2010 r. o zmianie ustawy o transporcie drogowym oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2010 r. Nr 43, poz. 246, dalej jako ustawa zmieniająca), który stanowił, że - „w sprawach administracyjnych, postępowań podatkowych, o wykroczenia, karnych lub w karnych skarbowych wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, prowadzonych w związku z przepisem art. 77⁵ § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz.U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, ze zm.), stosuje się przepis art. 21a ustawy zmienianej w art. 4, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą” - nie stoi na przeszkodzie zastosowaniu w postępowaniu sądowym nowododanych przepisów z uwagi na treść art. 316 k.p.c.

A zatem nie ma charakteru absolutnego zasada badania przez sąd w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wyłącznie legalności decyzji organu rentowego na datę wydania decyzji. Ma ona bowiem uzasadnienie tylko wtedy, kiedy odwołanie się do art. 316 § 1 k.p.c. wypaczałoby charakter postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych i prowadziłoby do jaskrawego pominięcia odrębności tego postępowania poprzez całkowite pozbawienie znaczenia postępowania administracyjnego poprzedzającego postępowanie sądowe. Przyjmuje się, że art. 316 § 1 k.p.c. ma również zastosowanie w postępowaniu odwoławczym, co powoduje, że sąd drugiej instancji w sprawach nie dotyczących przyznawania świadczeń ubezpieczonym obowiązany jest brać pod uwagę zmiany w stanie faktycznym i prawnym sprawy, wpływające na treść rozstrzygnięcia, jeżeli przepisy przejściowe nie regulują tej kwestii odmiennie.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c. oraz art. 98 § 1 k.p.c.).